

Ислом Нури

Бисмиллахи роҳманир роҳийм

Анас розияллоҳу анҳу ривоят қиладилар: **“Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам шундай марҳамат қилдилар: “Сизлардан бирортангиз, токи, мен унга отасидан, фарзандидан ва барча инсонлардан кўра севиқлироқ бўлмагунича иймони қомил бўлмайди”**. (Бухорий ва Муслим ривоятлари)

Бу ҳадис бир неча фойдаларни ўз ичига олади. Қуйида уларни батафсил кўриб чиқамиз:

Биринчи фойда: **Пайгамбарга муҳаббат қўйиш шарт**

Ушбу ҳадиснинг мазмуни пайгамбар саллаллоҳу алайҳи ва салламга муҳаббатнинг шартлигини кўрсатади. Бу муҳаббат шундоқ бўлмоғи лозимки, токи, бизнинг қалбларимиз ҳеч қимни унданда қучлироқ севмасин, гарчи улар бизга энг яқин инсонлар – фарзандларимизу оналаримиз бўлса ҳам. Бундан ҳам кўра, биз Аллоҳнинг элчисини ўзимиздан ҳам ортиқ яхши кўришимиз керак. Бу ҳақда “Сахиҳул Бухорий” да қелтирилган ушбу ҳадисда шундай баён этилади: **“Бир куни Умар ибни Хаттоб розияллоҳу анҳу Расулуллоҳ саллаллоҳу алайҳи ва салламга қарата: “Ё Расулуллоҳ, мен сизни ўзимдан ўзга, барча нарсдан ортиқроқ яхши кўраман!”** дедилар. Пайгамбаримиз унга жавобан: **“Жоним қўлида бўлган Зотга қасамки, сиз мени ўзингиздан ҳам кўпроқ яхши кўришингиз керак”**— дедилар. Шундай дейишларига Умар розияллоҳу анҳу: **«Ҳақиқатан ҳам, ҳозир мен сизни ўзимдан ҳам ортиқ яхши кўриб қолдим!»** деганларида, Расулуллоҳ: **“Эй Умар, мана энди тўғри бўлди!”** дедилар.

Ислом Нури

Шундай килиб, агар пайгамбар алайхиссаломга бўлган мухаббат, кишида хали у даражага чикмаган экан, демак, унинг иймони хали тўла-тўкис иймон шартларига жавоб бермайди ва у инсон хали иймоннинг хакикий лаззатини тотиб кўрмабди. Бухорий ва Муслим ривоят килган хадисда Анас розияллоху анху ривоят киладиларки, Расулуллох саллаллоху алайхи ва саллам: **“Уч хусусиятга эга бўлган кишигина, хакикий иймон лаззатини тотибди...”** деб, шулардан бирини Аллох ва расулини бошка хамма нарсадан каттикрок севган кишини келтирганлар.

Иккинчи фойда: **Нима учун айнан шундай мухаббат лозим?**

Пайгамбарга бўлган бу каби мухаббатни, факат, динига жиддий эътибор килган инсонгина хис эта олади. Бунинг окибатида, унинг асосий гами - яратилиш хикмати учун бўлади, бошкача айтганда, унинг асосий гами Улуг ва Олий зот Аллохга кулик килиш бўлиб, бу инсон фоний дунё ва унинг зеб-зийнатларидан кўра, абадий хаётни афзал санай олади.

Энди, пайгамбарни яхши кўришга ундайдиган мухим омилга келсак, бунинг замирида, айнан у зот оркали биз Хак динга йўлланганимизни ва Ўз пайгамбарини жўнатиш билан Аллох таоло бизни жаханнамдан куткарганини ва унга эргашибгина бу бокий хаётда мувафаккият ва нажотга эришиш мумкинлиги ётганлигини англаб етиш лозим бўлади. Энди, илм сохиблари, такводор зотлар ва Ислом даъватини таркатиш билан машгул бўлган кишилар хакида гапирадиган бўлсак, улар энг аввало, Аллохнинг элчисига эргашганликлари ва у зот инсонларга келтирган нурни бир бўлагини кабул килганликлари сабабли севилишга лойикдирлар. Кариндошлар, ахлу-аёл, фарзандларга бўлган севгига келсак, бу асли дунёвий севги бўлиб, у ўзаро хуш кўриш,

Ислом Нури

ёктириш ёки моддий манфаатлардан келиб чиккан бўлади ва дунё тугаб,

“...киши ўз ога-инисидан ҳам, онаси ва отасидан ҳам, хотини-ю, бола-чакасидан ҳам кочадиган....” Кун келиши билан ўз интихосига етади.

Шу йўсинда, агар инсон калбининг кўпрок ўрнини аёлларга, болаларга, олтин-кумуш жамгарини каби дунёвий неъматларга бўлган мухаббат эгаллаган бўларкан, у холда, инсон ушбу нарсаларга эришиш йўлидаги жамики нарсаларни яхши кўра бошлайди. Калбдаги бу севги энди, дин ахлига ва уларни етакчиси бўлган, пайгамбарлар саййиди бўлмиш- Мухаммад алайхиссаломга бўлган севги билан ракобатлаша бошлайди.

Учинчи фойда: **Мухаббатнинг аломатлари**

Пайгамбарга бўлган мухаббатнинг кўриниши ўткинчи хистуйгулардан холи бўлиши, самимий бўлиши ва мўминнинг калбидан шу қадар чуқур жой олиши лозимки, токи, у мухаббат уни ҳеч қачон тарқ этмасин. Айнан мана шу севги инсон калбига ҳаёт бахш этади, уни эзгу амаллар қилишга ундайди ва уни разолат ва гуноҳлардан тўхтатиб туради. Бу мухаббатни ўзига хос аломатлари бўлиб, бу аломатлар орқали самимий киши билан ёлгон даъволар қилувчи, каззоб кишининг ажратиб олиш мумкин.

Ушбу аломатларнинг бир нечасини зикр қиламиз:

1- Пайгамбар буюрган нарсага эргашиш ва қайтарган нарсдан қайтиш орқали, у зотга бўлган тўлик итоатни изҳор этиш.

Ислом Нури

Самимий ва холис киши сирасига шундай инсонни киритиш мумкинки, бирон ишни, агар Расулуллох саллаллоху алайхи ва саллам уни бажаришни амр этганларини билиши биланок, дарров уни бажаришга шошилган, ўша буйрук гарчи, у одатланган бирон одатга ёки нафсу-хошишига карама-карши бўлса ҳам, уни бажаришдан заррача бўйин товламаган инсондир. Бу инсон бундай ўринда олдин хотинига, фарзандларига, ота-онасига ёки урф бўлган одатларга итоат этиш керак, кейин эса пайгамбарга итоат этиш керак деб хисобламайди. Чунки, у юкорида саналган барча нарсалардан мукаддам пайгамбарни кўпрок севади ва албатта, севувчи ўз севиклисига итоатли бўлади. Калби яхши кўрган кишисига, яъни, расулуллохга, у зот амалга оширишни амр этган ишлардан бўйин товлашлик ва нахий этган ишларнинг окибатидан кўркмасдан килаверишлик билан хилоф бўлган, ҳамда, бу ишларини факат ўз кўнгил хошишларигагина караб бажарган инсон, кўриниб турибдики, пайгамбардан кўра кўпрок ўзини яхши кўрадиган инсондир.

Пайгамбаримиз беш вақт намозга канчалик эътибор берган ва ҳаётларини охириги лаҳзаларида ҳам ўз яқинларини ва мусулмон умматини намозга каттик риоя этишга васият этиб кетган бўлишларига карамай, баъзи кишиларни хатто, шу беш вақтлик фарз намозларни ҳам тўхтатиб кўйишаётганини ва уни адо этишмаётганини кўрасиз. Яна шундайлари учрайдики, улар пайгамбарнинг каттик нафратига дучор бўладиган амаллар-ичкиликбозлик, зино, судхўрлик каби огир гунохларни бемалол килиб юришади. Уларнинг орасида яна шундайлари ҳам борки, уларни расулуллох саллаллоху алайхи ва саллам вафотларидан сўнг пайдо килинган, агар ҳаёт бўлганларида, шубҳасиз, у зот тарафидан рад этилиши муқарар бўлган, янги пайдо килинган, хурофий, бидъат амалларга каттик туриб, берилиб риоя этаётган кишилар сифатида топасиз. Лекин, шунга карамасдан, бу

Ислом Нури

кишиларни бошқалардан ҳам кўпроқ пайгамбарни яхши кўришларини даъво қилаётганларига ҳам гувоҳ бўласиз. Нима бўлганда ҳам, Аллох барча нарсани кўриб турибди.

2- Пайгамбарга ёрдам ва кўмак бериш, у кишига нисбатан хурмат ва эҳтиром кўрсатиш пайгамбарга бўлган севгини ифодасидир. У зотнинг вафотларидан сўнг эса мўминлар қилишлари мумкин нарса, бу- Расулуллох саллаллоху алайхи ва салламнинг Суннатларига хурмат ва эҳтиромда бўлиш, Суннатни маҳкам туриб ҳимоя қилиш билан бўлади ва барча қийинчилигу машаққатларга чидам ва собитлик билан, уни инсонлар ичида тарқатиш, уларни ушбу пайгамбар Суннатларига амал қилишга чақиришдан иборат бўлади.

3- Аллохнинг расулига бўлган мусулмоннинг муҳаббатини яна бир кўриниши- у расулуллох саллаллоху алайхи ва саллам буюрган ёки қайтарган нарсаларни тўла ишонч билан тан олади ва шундай деб ҳисоблайди, пайгамбар қарор қилган ишлар борасида ҳеч қандай оғирлик, хараж сезмайди ва суннатга тааллуқли барча нарсаларни малолланмасдан, қийин санамасдан бажаради.

Энди пайгамбардан бошқа кишилар ҳақида гапирадиган бўлсак, яъни, уламолар, солих даъватчилар – булар пайгамбарга эргашувчи кишилардан ўзга эмаслар. Шунинг учун ҳам, пайгамбарни ҳақиқий севувчи инсон уларнинг ҳар қайсидан факат пайгамбар келтирган нарсанигина қабул қилади. Чунки, тўлиқ равишда пайгамбарга эргашишгина мўминни жаннатга элтади. Бу ҳақда Аллох таоло шундай марҳамат қилади: **“Агар унга бўйинсунсангиз ҳидоят топурсизлар”** (Нур, 54). Пайгамбардан бошқа кишилар эса, тўғри бўлишлари ҳам мумкин, хато қилишлари ҳам мумкин.

Ислом Нури

4- Расулуллох саллаллоху алайхи ва саллам намозни кандай адо этганлар, канака тахорат олганлар, кандай ётганлар, кандай таомланганлар, буларни барида у зотдан ўртак олишга интилиш, шу билан бирга, Расули акрамдаги беозорлик, тавозеъ, сахийлик, сабрлилик, каноат каби ахлокий сифатларидан ибрат олишга ҳаракат қилиш ҳам, Пайгамбарга бўлган чин муҳаббатнинг аломатларидандир.

5- Пайгамбар алайхиссаломга кўп-кўп салаватлар айтиш, у зотни кўп ёд қилиш, эслаш ҳам мўмин кишининг расулуллохга бўлган севгиси аломатларидандир.

Бу ҳақда пайгамбар шундай марҳамат қилганлар: **“Кимки менга бир марта салават айтса, Аллох таоло буни эвазига у инсонга ўнга салават (ажр) битади”**. (Муслим ривояти)

Бу аломатлар сирасига, пайгамбар саллаллоху алайхи ва саллам билан учрашишни хошлаш ва унга интиқ бўлиш ва бунга эришиш учун керак бўлса, барча нарсаларни фидо қилишликка рози бўлиш ҳам қиради.

6- Пайгамбарга муҳаббат аломатларидан яна бири, у зот яхши кўрган инсонларни яхши кўришлиқдир.

Бунга масалан, Абу Бакр Сиддик разияллоху анху Умар разияллоху анху ва Оиша розияллоху анҳоларни яхши кўриш, ҳурматлаш қиради. Ва саҳих ҳадисларда ворид бўлган, Пайгамбарга севиқли бўлган кишиларни ҳам келтириш мумкин. Шундай қилиб, биз пайгамбар ёқтирган зотларга нисбатан қалбимизда илиқлик ва ҳурмат туйишимиз ва у зот ёқтирмаган тоифаларни эса ёмон кўришимиз керак. Яна, у зотга муҳаббатимизнинг ифодаси ўларок, пайгамбар ёқтирган сўзлар, феъллар, амалларни ҳам ёқтиришимиз, яхши

Ислом Нури

кўришимиз мақсадга мувофиқдир. Анас розияллоху анху ривоят килган ҳадисда, бир куни Расулуллоҳ саллаллоху алайҳи ва саллам тикувчилик киладиган, бир вақтлар ўзлари озод килган бир кулларининг олдига келганларида, собик куллари Расулуллоҳни ошқовок билан меҳмон килади. Анас розияллоху анху айтадиларки: **“Пайгамбаримизни ошқовок еяётганларини кўрганимдан бери, мен ҳам ошқовокни яхши кўриб колдим”**. (Бухорий ривояти)

Тўртинчи фойда: **Расулуллоҳ саллаллоху алайҳи ва салламга нисбатан мухаббатни вужудга келишига имконият яратувчи сабаблар нимада?**

Пайгамбарга нисбатан мухаббатни вужудга келишига имконият тугдирадиган ва калбда бу севгини ортишишига сабаб бўладиган нарсалар куйидагилар бўлиб, буларни хосил қилишга ҳар бир мусулмон интилиши керак:

— Инсонларнинг калблари шундай яратилганки, унда ўзига нисбатан яхшилик килганни, мурувват кўрсатганни яхши кўриш хусусияти бор. Шундан келиб чиқиб, биз шуни англайликки, пайгамбар бизга ота-онамиздан ҳам кўпроқ яхшилик кўрсатдилар, у ҳам бўлса, Аллоҳнинг изни ила бизни зулматдан нурга олиб чиқдилар, бизга фойдали ва хайрли насихатларни килдилар, бизга дину-диёнатни танитдилар ҳамда зулмнинг барча турларидан бизни огоҳ этдилар. Яна шу нарсани нечоғлик тушунишимиз керакки, агар, Аллоҳ марҳамат кўрсатиб, ушбу пайгамбарни юборишлик билан бизга мурувват килмаганда эди, ҳаммамиз жаҳолат боткогига ботган кўйимиз, эртага, наузибиллаҳ, жаҳаннамга ўтин бўлишимиз турган гап эди. Аллоҳ таоло пайгамбаримизга бизнинг номимиздан энг яхши савотлар ва

Ислом Нури

саломларни етказсин!

— Пайгамбар алайхиссаломни хаёт йўллари, сийратлари, у зотнинг жиходлари, сабру бардошлари, Исломнинг олий бўлиши йўлида берган курбонлари, чеккан жафолари, дин йўлидаги фидокорликлари хакида тафаккур килмогимиз керак. Ул зотнинг тавхидни етказиш ва ширкни йўқотиш майдонидаги меҳнатлари, хар кандай бошка бир инсоннинг меҳнатидан кўра юкори, олий туриши бу – айна хакикатдир.

— Пайгамбаримиз саллаллоху алайхи ва салламдаги мўминларга нисбатан тавозе ва хушмуомалалари, мунофик ва кофирларга нисбатан катиккўл ва катъиятликлари, алохида ажралиб турувчи жасоратлари, сахийликлари, раҳмдилликлари ва бошка кўплаб юксак ахлокий сифатлари хакида ҳам фикр юритиш ва ўртак олиш лозим. Меҳрибон Аллох ҳам пайгамбаримизни юксак ахлоқ эгаси эканликларига гувоҳлик бериб, шундай дейди: **“Албатта сиз улуг Хулк устидадирсиз”** (Калам, 4).

— Яна бу ўринда пайгамбаримиз Аллох таолонинг наздида кандай мавкега эга эканликларини билишимиз, у киши, аввалийну охирийн пайгамбарлар ичида энг яхшиси ва пайгамбарларнинг энг охиргиси эканликларини ёдда тутмогимиз керак. Шу билан бирга, Киёмат кунидаги у зотга бериладиган, у билан Аллох бошка пайгамбарлардан афзал килгани, умматларини шафоат килиш хукуки, у кишини **“макомул махмуд”** (макталган ўрин)га сазовор бўлишлари, Киёмат куни, остида Одам алайхиссаломдан тортиб, барча у кишига эргашган инсонлар жамланадиган **“ливаул хамд”** (хамд байроги)ни кўлларида тутишлари ва жаннат эшигини биринчи бўлиб очувчи инсон эканликлари хамда бундан бошка, сахих хабарларда келган

Ислом Нури

кўплаб фазилатлар соҳиби эканликларини билишимиз фойдалидир.

Мутаржимдан

Аллох таоло бизни ҳам Муҳаммад саллаллоху алайхи ва салламнинг содик умматларидан килиши ва у зотга бўлган чин севги ила баҳраманд этишини илтижо килганимиз холида, сўзимизни саййидимиз таълим берган бир дуо билан якунламокни хохладим: «Аллохумма инна нас'алука хуббак ва хубба ман юхиббук ва хубба амалин юкоррибуна ила хуббик» **“Аллохим, биз Сендан сени севмокни, Сени севганларни севмокни, Сени севгингга якинлаштирадиган амалларни биз учун севимли килмогингни сўраймиз!”**.

Муаллиф: доктор Абдулазиз Мажид

Мутаржим: Вадуд Ахмад

1423 йил, сафар ойининг 26 куни.

(2003 йил 28-апрел)